Finantsinspektsiooni soovitusliku juhendi „Kohustusliku pensionifondi osakute turustamise nõuded“ muutmise kohta esitatud kommentaarid ja Finantsinspektsiooni seisukohad

Kommenteeritav juhendi punkt	Kommentaar[1]	Finantsinspektsiooni seisukoht
2.2.2	Teeme ettepaneku jätta punktis 2.2.3 pensionifondi turustamise mõiste alla pensionifondi osakute omandamise, osakute vahetamise ja uude pensionifondi sissemaksete tegemise alustamise soovitamine ning reguleerida muud lisatud avaldused eraldi punktis. Lisaks palume eemaldada ka punkti 2.2.2 viimane lause.	**Arvestatud** Muudetud juhendi punkti 2.2.2 sõnastust järgmiselt: 2.2.2. Juhendit kohaldatakse isikustatud turustamisele, mis on konkreetsele kliendile või tema esindajale pakkumise tegemine või soovituse andmine punktis 2.2.3 nimetatud toimingu tegemiseks. Samuti kohaldub juhend ka nõuandvale ja selgitavale tegevusele, kui on võimalik tuvastada, et isik sellist nõuannet või selgitust soovib ning turustaja asub seda andma. Juhendit kohaldatakse nii otsese kontakti kui ka sidevahendi abil toimuvale turustamisele nii esmakordse kui ka täiendava pöördumise puhul. Praktikas võib isiku poole pöörduda mitu turustajat, sh sooviga suunata isikut mitte suunama oma makseid teise pensionifondi või mitte vahetama ühe pensionifondi osakuid teise vastu.
2.2.3	Juhendi punktis 2.2.3 on turustamise mõiste alla lisatud mitu uut avalduse liiki, mis ei ole tingimata seotud konkreetse pensionifondi pakkumisega, näiteks sissemakse suurendamine või vähendamine, ühekordse väljamakse avalduse tagasivõtmine ja kohustusliku kogumispensioniga taasliitumine. Peame põhjendatuks, et selliste tegevuste suhtes kohaldatakse	**Arvestatud osaliselt** Muudetud on juhendi punkti 2.2.3 sõnastust ning lisatud punkt 2.2.4 järgmises sõnastuses: 2.2.3. Turustamine on juhendi tähenduses kliendile soovituse andmine või pakkumise tegemine:

[1] kommentaarid on toodud algupärastena, st Finantsinspektsioon ei ole neid toimetanud, sõnastust muutnud vmt.

	juhendi üldisi turustamisnõudeid. Samas ei ole meie hinnangul põhjendatud kohaldada neile automaatselt nõudeid, mis eeldavad konkreetse pensionifondi pakkumist. Mõne avalduse puhul ei pruugi konkreetset turustatavat fondi üldse olla võimalik määratleda või võib kliendi otsus puudutada mitut fondi. Sarnane probleem tekib vastupidises suunas: punkti 5.1 praeguse sõnastuse järgi näivad kõik selles loetletud nõuded olevat kumulatiivsed. Seetõttu tuleks näiteks pensionifondi valiku või vahetamise soovitamisel selgitada kliendile ka sissemakse määra muutmise, väljamakseavalduse tagasivõtmise ja taasliitumise korda, kuigi need ei ole kliendi konkreetse otsusega seotud. Teeme ettepaneku jätta punktis 2.2.3 pensionifondi turustamise mõiste alla pensionifondi osakute omandamise, osakute vahetamise ja uude pensionifondi sissemaksete tegemise alustamise soovitamine ning reguleerida muud lisatud avaldused eraldi punktis. Lisaks palume eemaldada ka punkti 2.2.2 viimane lause. Pakume uue punkti sõnastuseks: „2.2.X. Juhendit kohaldatakse samuti isikustatud tegevusele, mille käigus soovitatakse kliendile või tehakse talle pakkumine sissemakse suurendamiseks või vähendamiseks, sissemakse tegemisest vabastamise avalduse muutmiseks, ühekordse väljamakse avalduse tagasivõtmiseks või sissemakse tasumise avalduse taasesitamiseks ehk kohustusliku kogumispensioniga taasliitumiseks. Nimetatud tegevuse suhtes kohaldatakse käesoleva juhendi punktides 3.2, 3.3, 4.1, punkti 4.2 esimeses lauses ja 4.3–4.7 sätestatud nõudeid, arvestades soovitatava avalduse või toimingu olemust. Samuti kohaldatakse punktis 5.2 sätestatud selgitamiskohustust. Kui tegevuse käigus soovitatakse kliendile või pakutakse talle ka konkreetse pensionifondi osakute omandamist,	2.2.3.1. pensionifondi osakute omandamiseks (valikuavalduse esitamiseks); 2.2.3.2. ühe pensionifondi osakute vahetamiseks teise pensionifondi osakute vastu (vahetamise avalduse esitamiseks). 2.2.4. Juhendit kohaldatakse samuti isikustatud tegevusele, mille käigus soovitatakse kliendile või tehakse talle pakkumine sissemakse suurendamiseks või vähendamiseks, sissemakse tegemisest vabastamise avalduse muutmiseks, ühekordse väljamakse avalduse tagasivõtmiseks või sissemakse tasumise avalduse taasesitamiseks ehk kohustusliku kogumispensioniga taasliitumiseks. Nimetatud tegevuse suhtes ei kohaldata juhendi punktides 3.1, 4.2 teises ja kolmandas lauses, 4.3, 5.1, 6.1.1, 6.1.3, 6.1.4 ja 6.1.7 sätestatud nõudeid, arvestades soovitatava avalduse või toimingu olemust. Kui tegevuse käigus soovitatakse kliendile või pakutakse talle ka konkreetse pensionifondi osakute omandamist või vahetamist teise pensionifondi osakute vastu, kohaldatakse selle suhtes pensionifondi turustamise nõudeid. Finantsinspektsioon selgitab, et pidas siiski punkti 2.2.4 sõnastuses sobivamaks välistusmeetodit, ning loetles 2.2.4 teises lõigus need punktid, mis kindlasti ei kohaldu. Selliselt kohalduvad uute avalduseliikide turustamisele vaikimisi kõik ülejäänud juhendis sätestatud nõuded.

	vahetamist või uude pensionifondi sissemaksete tegemise alustamist, kohaldatakse selle suhtes pensionifondi turustamise nõudeid.“ Selline lahendus võimaldaks kohaldada uutele avalduse liikidele juhendi üldisi käitumis-, tasustamis- ja kontrollinõudeid, ilma et neid oleks vaja käsitleda konkreetse pensionifondi turustamisena. Näiteks ühekordse väljamakse avalduse tagasivõtmise soovitamisel ei pruugi olla võimalik määrata ühte pensionifondi, mille investeerimispoliitikat, tasusid ja riske tuleks kliendile tutvustada. Kui sama vestluse käigus soovitatakse kliendile ka konkreetset pensionifondi, kohalduksid sellele tavapärased pensionifondi turustamise nõuded. Kohaldatavad nõuded on ettepanekus eraldi välja toodud, et välistada tõlgendus, mille kohaselt tuleks uute avalduseliikide soovitamisel täita ka konkreetse pensionifondi pakkumisele omaseid nõudeid, näiteks selgitada välja kliendi riskitaluvus ja tootlusootus või tutvustada konkreetse fondi investeerimispoliitikat. Samas jäävad selliste toimingute suhtes kohalduma kliendi parimates huvides tegutsemise, teabe esitamise, huvide konfliktide juhtimise ja sisekontrolli üldnõuded.	
3.3	Teeme ettepaneku sõnastada juhendi punkti 3.3. järgnevalt: „ 3.3 Turustaja ei kasuta müügiprotsessis kliendi suhtes liigselt pealetükkivat ega agressiivset müügitaktikat või kauplemisvõtet. **Turustaja ei kõneta isikut kohas või olukorras, kus isiku tavapärane liikumistee kulgeb turustajast vahetult mööda ning isik peaks müügipöördumise vältimiseks oma liikumisteed muutma, eelkõige sissepääsude, eskalaatorite, liftide, kassade ja muude vältimatute läbikäikude juures. Turustaja ei tõkesta läbipääsu ega kasuta isiku järjekorras viibimist selleks, et avaldada talle survet müügivestluses osalemiseks.** ~~Turustaja lõpetab oma tegevuse kohe kui klient väljendab soovimatust teemast rääkida. Sellisel juhul~~ Turustaja hoidub pakkumise eesmärgil kliendile	**Arvestatud osaliselt** Muudetud juhendi punkti 3.3. sõnastust järgmiselt: 3.3. Turustaja ei kasuta müügiprotsessis kliendi suhtes liigselt pealetükkivat ega agressiivset müügitaktikat või kauplemisvõtet ega tõkesta kliendi läbipääsu. Turustaja lõpetab oma tegevuse kohe, kui klient väljendab soovimatust teemast rääkida ega soovi seda teha ka tulevikus. Sellisel juhul on pakkumise eesmärgil keelatud kliendile järgnemine, pidev helistamine, e-kirjade jätkuv saatmine või pakkumise vahetu jätkamine muul viisil.

	järgnemisest, pidevast helistamisest, e-kirjade jätkuvast saatmisest või pakkumise vahetust jätkamisest muul viisil.“ *Bold*'is lisatud täienduse eesmärgiks on piirata isikute kõnetamist sissepääsude, eskalaatorite, liftide, kassade ja muude sundkäiguteede juures, kus inimene peab soovimatu pöördumise vältimiseks oma teed muutma. Samuti tuleb vältida järjekorras viibimise ärakasutamist müügivestluses osalemiseks surve avaldamiseks. Selline käitumine on käsitletav agressiivse müügivõttena. Säte ei keela müügipunkti paigutamist nimetatud kohtade lähedusse, vaid reguleerib turustaja tegevust seal. Kui isik peab müügipunktist oma tavapärasel liikumisteel vahetult mööduma, ei alusta turustaja temaga müügivestlust. Pakkumise võib teha isikule, kes pöördub turustaja poole omal algatusel ja soovib sellega tutvuda. Teeme ettepaneku kustutada lause „Turustaja lõpetab oma tegevuse kohe, kui klient väljendab soovimatust teemast rääkida.” Nõustume, et kliendi ühemõttelist soovi müügivestlus lõpetada tuleb austada. Samas võib vastus „ei, pole aega” tähendada üksnes seda, et inimene ei soovi vestelda sel hetkel. Kui inimene sellega nõustub, peaks turustajal olema võimalik leppida kokku talle sobiv uus vestlusaeg või küsida tema nõusolekut müügipakkumise saatmiseks e-posti teel. Lauseosa „lõpetab oma tegevuse kohe” ei erista sellist olukorda selgest soovist edasine suhtlus lõpetada ning on seetõttu liiga lai. Ka tarbijakaitseseaduse § 18 ja MiFID II artiklid 23 ja 24 ei sätesta automaatset kogu müügitegevuse katkestamise kohustust iga kord, kui inimene ei soovi parajasti sel ajahetkel teemast rääkida. Punkti 3.3. viimase lause puhul palume täpsustada, et vastamata kõnele mõistliku sagedusega tehtud korduskatsed ei ole üksnes kõnele vastamata jätmise tõttu keelatud „pidev helistamine”. Arvestada tuleb kõnede arvu, aega ja sagedust.	Finantsinspektsioon arvestas ettepanekutega üksnes osaliselt, sest Fondivalitseja esitatud sõnastus oli Finantsinspektsiooni hinnangul liigselt piirav või ülemäära detailidesse laskuv.

4.5	Teeme ettepaneku sõnastada juhendi punkti 4.5 viimased laused järgnevalt: „ESMA 3. aprilli 2023. a suunises MiFID II tasustamisnõuete teatud aspektide kohta on esitatud põhimõtted ning praktilised näited heast ja halvast tavast tasustamise korraldamisel. Pensionifondide turustamisega seotud tasustamisest tulenevate huvide konfliktide tuvastamisel, vältimisel ja maandamisel võetakse nimetatud suunistes toodud põhimõtteid ja praktilisi näiteid asjakohases ulatuses arvesse IFS §-des 351–352 sätestatud nõuete sisustamisel. Nimetatud põhimõtteid ja näiteid võetakse arvesse ka juhul, kui pensionifondi turustamisega seotud ülesanded on antud edasi kolmandale isikule, sealhulgas kolmanda isiku ja tema töötajate tasustamisest tulenevate huvide konfliktide hindamisel. Viidet ESMA suunisele ei käsitata suunise inkorporeerimisena käesolevasse juhendisse ega suunises sätestatud nõuete üks-ühele kohaldamisena pensionifondide turustamisele. Fondivalitseja juhatuse liikmete ja töötajate tasustamisel kohaldatakse lisaks IFS §-des 354–355 sätestatud nõudeid asjakohases ulatuses.“ Toetame põhimõtet, et ESMA MiFID II tasustamissuunistes toodud põhimõtteid ja praktilisi näiteid kasutatakse ka pensionifondide turustamise tasustamisest tulenevate huvide konfliktide hindamisel. Eelkõige on oluline, et see hõlmaks ka olukordi, kus pensionifondi turustamine on antud edasi kolmandale isikule ning tasustamisest tulenev müügistiimul tekib välise turustaja või tema töötajate tasandil. Samas nõustume, et viide ESMA suunisele ei peaks tekitama ebaselgust selles osas, kas suunis muutub viite kaudu tervikuna pensionifondide turustamisele kohaldatavaks. Seetõttu teeme	**Arvestatud** Muudetud juhendi punkti 4.5. sõnastust järgmiselt: 4.5 Pensionifondivalitseja maandab ja väldib sise-eeskirjadega huvide konflikti, kus pensionifondi turustamisega seotud juhtide ja töötajate tasustamise alused innustaks neid loobuma või tegema järeleandmisi pensionifondi turustamisega seotud nõuete täitmise osas. Samuti peab fondivalitseja kujundama turustajate tasustamise alused selliselt, et kõiki fondivalitseja fonde pakutaks ühetaoliselt ning need ei motiveeriks turustajat eelistama teatud fondide pakkumist teistele fondidele. ESMA 3. aprilli 2023.a suunises MiFID II tasustamisnõuete teatud aspektide kohta on esitatud põhimõtted ning praktilised näited heast ja halvast tavast tasustamise korraldamisel.[2] Pensionifondide turustamisega seotud tasustamisest tulenevate huvide konfliktide tuvastamisel, vältimisel ja maandamisel võetakse nimetatud suunistes toodud põhimõtteid ja praktilisi näiteid asjakohases ulatuses arvesse IFS §-des 351–352 sätestatud nõuete sisustamisel. Nimetatud põhimõtteid ja näiteid võetakse arvesse ka juhul, kui pensionifondi turustamisega seotud ülesanded on antud edasi kolmandale isikule, sealhulgas kolmanda isiku ja tema töötajate tasustamisest tulenevate huvide konfliktide hindamisel.

[2] Kehtestatud Finantsinspektsiooni juhendina 29. mail 2023 otsusega nr 1.1-7/98 - https://www.fi.ee/et/juhendid/investeerimine/suunised-mifid-ii-tasustamisnouete-teatud-aspektide-kohta. Viidet ESMA suunisele ei käsitata suunise inkorporeerimisena käesolevasse juhendisse ega suunises sätestatud nõuete üks-ühele kohaldamisena pensionifondide turustamisele, vaid üksnes võimalikku näidet heade ja halbade tavade osas.

	ettepaneku selgelt eristada ESMA suunistes toodud põhimõtete ja näidete kasutamist huvide konfliktide nõuete sisustamisel suunise kui terviku kohaldamisest. Praegune viide IFS §-dele 354–355 ei ole välise turustaja puhul üheselt mõistetav, kuna nimetatud sätted reguleerivad eelkõige fondivalitseja enda juhatuse liikmete ja töötajate tasustamist. Seetõttu oleks turustamise tasustamisest tekkivate huvide konfliktide laiemaks käsitlemiseks selgem siduda ESMA suuniste kasutamine IFS §-des 351–352 sätestatud huvide konfliktide vältimise ja maandamise nõuetega ning käsitleda §-des 354–355 sätestatud nõudeid täiendavalt fondivalitseja enda juhatuse liikmete ja töötajate puhul. Sarnase kommentaari esitas ka teine Fondivalitseja: teeme ettepaneku täpsustada viidet ESMA juhendile. Praktikas on esinenud vaidlusi, kas FI juhendites esinevaid viiteid teistele juhenditele (eriti EU järelevalveasutuste omadele) peaks viite olemasolu tõttu lugema baasjuhendi „osana“ või mitte. Käesoleval juhul ei ole viite eesmärk muuta MiFID II turustamisjuhendit pensionifondide turustamisele üks-ühele kohalduvaks, vaid anda ideesid ja juhiseid hea tava kohta. Teeme ettepaneku lisada punkti 4.5 teksti või joonealusesse märkusesse järgmine lause: „Selguse huvides, viidet ESMA juhendile ei tule mõista kui selle „inkorporeerimist“ käesoleva juhendi oskas, vaid üksnes võimalikku näidet heade ja halbade tavade osas.“	
4.6, 4.7 ja 4.8	Teeme ettepaneku asendada juhendi punktid 4.7 ja 4.8 järgnevalt: „4.7 Lisaks Finantsinspektsiooni soovituslikust juhendist „Nõuded finantsjärelevalve subjekti poolt tegevuse edasiandmisele (outsourcing)“ tulenevatele nõuetele peab fondivalitseja pensionifondi turustamisega seotud tegevuse edasiandmisel tagama, et teenusepakkuja tegevuse korraldus ja teenusepakkuja ning turustamisega seotud isikute suhtes rakendatavad pädevuse ning huvide konfliktide vältimise ja maandamise nõuded tagavad vähemalt samaväärse kliendikaitse taseme sellega, mida	**Arvestatud osaliselt** Finantsinspektsioon jättis punktide 4.7 ja 4.8 sõnastuse muutmata ja lisas juhendisse punkti 4.6. järgmises sõnastuses: 4.6. Fondivalitseja tagab, et teenusepakkuja tegevuse korraldus ja teenusepakkuja ning turustamisega seotud isikute suhtes rakendatavad pädevuse ning huvide konfliktide vältimise ja maandamise nõuded tagavad vähemalt samaväärse kliendikaitse taseme sellega, mida fondivalitseja peab tagama

	fondivalitseja peab tagama enda organisatsioonis turustamisega seotud isikute puhul. Teenusepakkujale kehtestatavate nõuete ja kontrollimeetmete määramisel arvestab fondivalitseja muu hulgas sellega, kas teenusepakkuja on finantsjärelevalve subjekt ja millises ulatuses kohalduvad talle vastavad nõuded muul alusel. Kui vajalikud nõuded teenusepakkujale muul alusel ei kohaldu, kehtestab fondivalitseja need tegevuse edasiandmise lepingus ning tagab nende täitmise.“ „4.8 Fondivalitseja peab tegevuse edasiandmisel tagama, et teenusepakkuja turustamisega seotud isikute tasustamise korraldus ning tasustamisest tulenevate huvide konfliktide vältimise ja maandamise meetmed tagavad vähemalt samaväärse kliendikaitse taseme fondivalitseja enda turustamisega seotud isikute suhtes kohaldatava korraldusega. Kui teenusepakkujale ei kohaldu vastavad tasustamise või huvide konfliktide juhtimise nõuded muul alusel, kehtestab fondivalitseja vajalikud nõuded tegevuse edasiandmise lepingus ning tagab nende täitmise.“ Teeme ettepaneku asendada punktide 4.7 ja 4.8 praegune sõnastus eeltooduga. Nendes punktides käsitletud üldised tegevuse edasiandmise nõuded – lepingu sisu, teenusepakkuja kontroll, sekkumis- ja õiguskaitsevahendid ning kontrolli korraldus – on juba reguleeritud Finantsinspektsiooni tegevuse edasiandmise juhendis. Pensionifondide turustamise juhendis võiks selle asemel täpsustada just turustamise eripärast tulenevaid nõudeid, eelkõige olukorras, kus tegevus antakse edasi isikule, kes ei ole finantsjärelevalve subjekt. Sellisel juhul peab fondivalitseja tagama, et teenusepakkuja suhtes rakendatavad pädevuse, tasustamise ja huvide konfliktide juhtimise nõuded tagaksid vähemalt samaväärse kliendikaitse taseme ning vajaduse korral kehtestama need lepinguliselt ja kontrollima nende täitmist, täites seejuures ka tegevuse edasiandmise juhendist	enda organisatsioonis turustamisega seotud isikute puhul. Teenusepakkujale kehtestatavate nõuete ja kontrollimeetmete määramisel arvestab fondivalitseja muu hulgas sellega, kas teenusepakkuja on finantsjärelevalve subjekt ja millises ulatuses kohalduvad talle vastavad nõuded muul alusel. Kui vajalikud nõuded teenusepakkujale muul alusel ei kohaldu, kehtestab fondivalitseja need tegevuse edasiandmise lepingus ning tagab nende täitmise.

	tulenevaid üldnõudeid. Tasustamise aspekt on oluline ka seetõttu, et juhendi punkt 4.5 sätestab sellele juba eraldi nõuded.	
5.1 ja 5.2	Punktis 5.1 on praegu ühes loetelus nii konkreetse pensionifondi investeerimispoliitikat, riske, tasusid ja tingimusi puudutav teave kui ka erinevate avalduste esitamise kord ja tagajärjed. Sellise sõnastuse korral võiks näiteks pensionifondi valiku või vahetamise soovitamisel tekkida kohustus selgitada kliendile ka sissemakse määra muutmise, väljamakseavalduse tagasivõtmise ja taasliitumise korda. Teeme ettepaneku jätta p 5.1 pensionifondi turustamisega seotud teabe käsitlemiseks (s.t mitte lisada punkti 5.1.7 ja 5.1.8) ning lisada selle järele uus punkt: „5.2. Punktis 2.2.X nimetatud tegevuse korral selgitab turustaja kliendile soovitatava avalduse või toimingu tegemise korda, selle olulisi tagajärgi, jõustumise või realiseerumise tähtaegu ning sellega kaasnevaid kulusid, arvestades konkreetse avalduse või toimingu olemust.“ Kliendile tuleks esitada tema konkreetse otsuse tegemiseks vajalik teave. Pensionifondi valiku või vahetamise korral ei ole põhjendatud koormata klienti kõigi teiste kohustusliku kogumispensioni avalduste esitamise korra selgitamisega. Samuti ei peaks näiteks väljamakse avalduse tagasivõtmise või taasliitumise soovitamine. Teise fondivalitseja poolt tuli ettepanek asendada punktid 5.1.4 ja 5.1.5 kohustusega selgitada Pensionikeskuse võrdlustabelit (alates ajast, kui see on olemas) ja selle kättesaadavust. Dokumentatsiooni osa (p 5.1.4) on juba kaetud punktis 5.1 ja pensionifondi tingimuste muutmise kord (p 5.1.5) on meie arvates kliendile üsna väheinformatiivne, s.t liigne detail.	**Arvestatud** Muudetud juhendi punkti 5.1 sõnastust järgmiselt ning lisatud punkt 5.2 järgmises sõnastuses: 5.1. Lisaks pensionifondi kohta avaldatud teabe (tingimused, prospekt, põhiteave, muu kohustuslik teave) kättesaadavaks tegemisele, pensionifondi turustaja selgitab vahetu kontakti olemasolul suuliselt vähemalt järgmisi pensionifondi olulisi tingimusi ja toimimise asjaolusid: 5.1.1. tegevuse eesmärk ja investeerimispoliitika põhiprintsiibid; 5.1.2. tegevusega seotud riskide kirjeldus; 5.1.3. seotud tasude suurus ja nende kujunemise alused; 5.1.4. seotud dokumentatsiooni, iseäranis põhiteabe, avaldamise kord ja avaldamise koht; 5.1.5. osakute vahetamise ja uude fondi sissemaksete tegemise alustamise avalduste esitamise kord; 5.1.6. kliendi poolt turustamise käigus tehtud avalduste realiseerumisega seotud tähtajad ja kaasnevad kulud. 5.2. Punktis 2.2.4 nimetatud tegevuse korral selgitab turustaja kliendile soovitatava avalduse või toimingu tegemise korda, selle olulisi tagajärgi, jõustumise või realiseerumise tähtaegu ning sellega kaasnevaid kulusid, arvestades konkreetse avalduse või toimingu olemust.